

Getekend door het leven

*Meditatie ds. Gerard Rinsma
Eerste zondag na Pasen 8 april 2018*

LEZINGEN

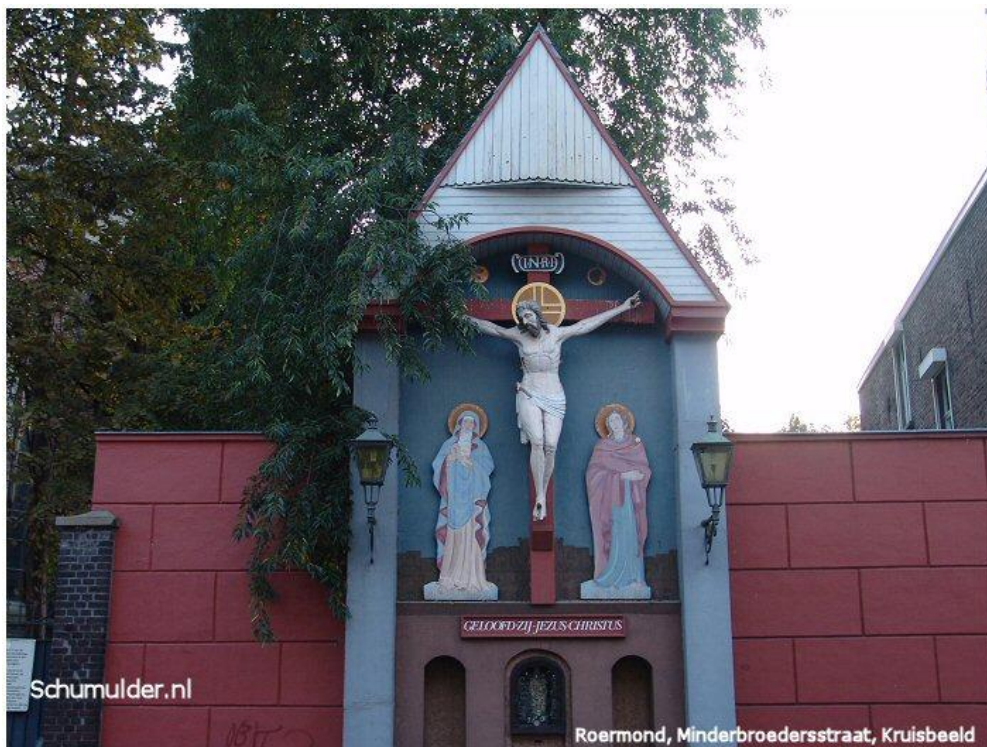
1ste schriftlezing: Jesaja 26:1-13

2de schriftlezing: Joh. 20:24-28

OVERWEGING

Gemeente van onze heer Jezus Christus, lieve mensen,

In Roermond, waar ik voorheen predikant was, stond aan de achterkant van de kerk een groot kruisbeeld opgesteld. Er waren er wel meer in de stad, maar deze was wel erg groot uitgevallen; bovendien ook nog in realistische kleuren afgebeeld. Kortom: je kon er niet omheen. Maar zoals dat gaat: op een gegeven moment raak je aan zo'n kruisbeeld in het straatbeeld gewend. Je kijkt er niet meer naar.

Het viel me pas weer op, toen de nis, waarin het corpus hing, leeg was. Waar eerst de figuur van Jezus hing, was nu een bordje van de restaurateur: opheij, schilders¹ en alleen de schaduw op het verfwerk herinnerde aan de plek, waar Maria en Johannes hadden gestaan.

Toen ik het zag, moest ik inwendig een beetje lachen. Want door die restauratie - het weghalen van het kruisbeeld - bleef alleen het lege kruis over. En was de kapel van katholiek nu in een keer protestants geworden. Want zoals u weet, kennen wij in onze kerk alleen lege kruisbeelden.² Want we blijven niet stilstaan op goede vrijdag, maar wordt die dag bij ons gevolgd door Pasen: het feest van de opstanding, opwekking van de Heer.³ En worden we herinnerd aan de woorden, die de ver-

¹ <http://www.opheij Schilders.nl/>

² Het kruis of kruisbeeld wordt binnen de christelijke wereld op verschillende wijzen afgebeeld, respectievelijk gebruikt: In de meeste protestantse kerken gebruikt men uitsluitend het 'kale' kruis als symbool voor de opstanding. In de katholieke Kerk, Oosters-orthodoxe Kerk, Anglicaanse Kerk en Lutherse Kerk wordt het kruis afgebeeld met de lijdende, gekruisigde Christus (crucifix), met dien verstande dat uitsluitend in de Oosters-orthodoxe Kerk Christus soms niet als lijdende mens, maar als een zegevierende Koning staande op het kruis wordt afgebeeld.

³ Wiki: Pasen is het belangrijkste christelijke feest in het liturgische jaar, volgend op de Goede Week. Christenen vieren deze dag vanuit hun geloof dat Jezus opgestaan is uit de dood, op de derde dag na zijn kruisiging. Volgens Matteüs 28:1-10, Marcus 16:1-13, Lucas 24:1-53 en Johannes 20:1-23. Op Witte Donderdag is Jezus op de Olijfberg en wordt hij verraden door Judas Iskariot. Hierop wordt Hij gearresteerd door soldaten die in dienst waren van de hogepriester. De Joodse leiders wilden hem ter dood veroordelen, maar dat mocht alleen de Romeinse gouverneur, Pontius Pilatus, doen. Pilatus verklaarde echter in het openbaar niets te zien waarom Jezus ter dood zou moeten worden veroordeeld. De aanklagers bleven echter aandringen. Ook verklaarden ze dat Jezus zich 'koning der Joden' noemde en dat dit al een veroordeling zou rechtvaar-

schrikte vrouwen op die eerste paasmorgen te horen kregen: Waarom zoekt u de levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt.⁴

Maar in Roermond werd na een paar maanden het Christusbeeld weer keurig terug in de nis geplaatst.⁵ Het had na de restauratie weer frisse kleuren gekregen. Dat wil zeggen: het bloed uit de wonden was weer vuurrood. En hoewel de restauratie goed was geslaagd, werd ik er niet echt vrolijk van. Maar moest in plaats daarvan denken aan een liedje van Herman van Veen over een wonderlijke man; een heel bijzonder vreemde man: *Een man die stottert niets weet te zeggen behalve als hij zingen kan*

*Laatst is hij opgepakt door mannen
Hij zit nu in een opvanghuis
Want hij trok met een nijptang telkens weer
De spijkers uit de handen van Jezus aan het kruis.⁶*

En met een blik op het evangelie vermoed ik dat Thomas hetzelfde zou hebben gedaan. Want ook hij is gefocused op de wonden, de kruiswon-

digen. Pilatus kon hier niet goed onderuit komen als hij moeilijkheden met de Romeinse keizer wilde vermijden. Hij kon nog maar een oplossing zien van dit dilemma: het was traditie dat ter gelegenheid van het joodse feest Pesach een veroordeelde misdadiger gratie kreeg en het volk mocht kiezen welke dat zou zijn. Pilatus gaf nu de keus tussen Jezus en een moordenaar, veronderstellend dat het volk niet een moordenaar zou vrijlaten. Opgehitst door de leiders koos het volk echter voor vrijlating van de moordenaar Barabbas in plaats van Jezus. Jezus werd door Pilatus veroordeeld tot de dood aan het kruis. Hij waste daarbij zijn handen 'in onschuld'. Jezus werd op vrijdag aan het kruis genageld, waar hij kort voor de joodse sabbat, op de vooravond van het Pesach, stierf. Door Jozef van Arimathea wordt Jezus begraven, in een graf dicht bij Golgotha.

Heel vroeg op de zondagmorgen gaan er vrouwen naar het graf om het lichaam van Jezus te verzorgen. Ze vinden Hem daar echter niet, engelen vertellen hen dat Jezus is opgestaan. "Waarom zoekt u de levende onder de doden?" Kort daarop verschijnt hij aan Maria Magdalena. Daarop gaan de vrouwen naar de discipelen, die hen niet geloven. Toch gaan ze wel bij het graf kijken, Johannes en Petrus voorop. Diezelfde dag verschijnt Jezus aan twee volgelingen die onderweg zijn naar Emmaüs. Nadat Hij Zich aan hen geopenbaard heeft (bij het breken van het brood) haasten ze zich terug naar Jeruzalem om het de discipelen te vertellen. Terwijl ze hun verhaal aan het doen zijn, verschijnt Jezus in hun midden. Hij belooft hierbij de Heilige Geest te zenden en geeft ze de opdracht: "Zoals de Vader Mij heeft uitgezonden, zo zend Ik jullie uit."

⁴ Lucas 24:5,6

⁵ Petre Nissen de akkoorden van het genoed pg. 210-211 Jo Hansen geeft ook een eigen versie van de legende: 'Het beeld zou gesproken hebben tot de vrome Johanna van Randenraedt. Deze dame had de gewoonte elke morgen naar de Kathedraal te gaan en even te verwijlen bij het kruisbeeld. Op zekere morgen was zij te laat en wilde voorbij lopen. Het beeld roep haar echter toe: "Johanna, vergeet gij mij?"' (deze woorden worden steeds in het Nederlands verteld, ook wanneer de rest van het verhaal in het Roermonds is. Hieruit volgt, dat O.L. Heer in Roermond al even deftig is als sommige Roermondse, die ook "Hollands" proberen te spreken). Getroffen keerde Johanna terug en bad als naar gewoonte. Toen zij in de Kathedraal aankwam begon juist de Mis en was zij toch niet te laat. De priester had nl. de sacristie niet kunnen verlaten alvorens Johanna was aangekomen.'

⁶ Herman Van Veen Andere Namen

den van Jezus: de sporen van het lijden, de sporen van de marteling, pijn, die de spijkers hadden veroorzaakt. *Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zijde kan leggen, zal ik het geloven.'*

Indien ik in zijn handen niet zie het teken der nagels en mijn vinger niet steek in de plaats der nagels en mijn hand niet steek in zijn zijde, zal ik geenszins geloven.⁷

Voor Thomas is dát het DNA van Christus: de littekens van zijn wonden. De sporen van zijn lijden. Alleen die bewijzen dat de opgestane een en dezelfde is als de gekruisigde. Alleen als hij daadwerkelijk de vinger op die wonden kan leggen; alleen als hij daarmee de verschijning kan identificeren, zal Thomas zich laten overtuigen.

Want de wonden van Christus zijn het bewijs van zijn identiteit; die wonden vertellen ons wie hij is. Hij was ze – zo blijkt uit het evangelie, niet kwijtgeraakt. Ze gingen met hem mee in het graf in en ze kwamen er met hem weer uit - zichtbaar, tastbaar, voelbaar. De opstanding nam ze niet weg. Sterker nog: de opgestane Jezus nodigt Thomas zelfs uit om zijn vingers op die wonden te leggen. 'Kijk maar, hier zijn mijn handen; kom nu maar met je vinger. En kom met je hand om de opening in mijn zijde te voelen.'

Zoals bij een boom nooit de inkervingen in zijn bast verdwijnen, maar met hem meegroeien, zo zijn ook bij Jezus de wonden niet verdwenen. Sterker nog: aan zijn wonden laat Jezus zich herkennen. Wil hij herkend worden.

Want littekens vertellen een verhaal. Verwijzen naar kwetsuren, die we opgelopen hebben: sporen van verwondingen. Zichtbaar, maar vaker nog onzichtbaar. Ieder lichaam heeft een verhaal te vertellen. Hoe ouder we worden, hoe meer verhalen er te vertellen zijn, want, zo zeggen we dan, het leven laat zijn sporen na. Op ons uiterlijk, maar ook van binnen. Zoals wonden ook bij ons littekens achterlaten. En achter hebben gelaten. Als ik naar mijn knieën kijk - als ik u mijn knieën zou laten zien - en de littekens erop zou ontdekken, zou u misschien ook geneigd zijn om te vragen: waar heb je dat opgelopen?

Dan zou ik u kunnen vertellen, hoe ik vroeger als kind een keer vanaf een heuvel in volle vaart rechtstreeks in het prikkeldraad ben gelopen.

⁷ Wv 95 Joh. 20:25

Maar ook al trekken zichtbare littekens de meeste aandacht, zijn het niet de onzichtbare verwondingen, die veel dieper ingekerfd zijn? De wonden in onze ziel? Die we verbergen?

*Er lopen kletsnatte clowns in een optocht
Maar de mensen langs de kant
Dragen veel betere maskers
Tegen weer en wind bestand
Ja zelfs de vrouw van de bakker
Verbergt haar blauwe plekken
Het leed gaat keurig aangekleed over straat⁸*

Tijdens zijn aardse leven had juist Jezus oog voor die onzichtbare verborgen wonden. Ga uw man eens roepen, had hij tegen de vrouw bij de bron gezegd, waarop zij moest bekennen dat zij geen man had.

Waarop Jezus vervolgens haar verborgen verdriet benoemt: Wat u zegt is waar. U hebt vijf mannen gehad, en degene die u nu hebt is uw man niet.⁹

Tijdens zijn aardse leven had Jezus oog voor die onzichtbare verborgen wonden: tussen alle zieken, blinden, kreupelen en misvormden bij de Schaapspoort, had hij, Jezus, een man zien liggen, die al achtendertig jaar ziek was. En opnieuw brengt hij diens verborgen verdriet aan het licht. Door heel eenvoudig te vragen: 'Wilt u gezond worden?'¹⁰ Waarop de man zijn verhaal kan doen. Door heel eenvoudig te vragen: 'Heeft niemand u veroordeeld?', waarop de vrouw, die ternauwernood aan een steniging is ontsnapt, kan zeggen dat niemand ook maar met een vinger naar haar gewezen heeft.¹¹

⁸ Herman van Veen, kletsnatte clowns

⁹ u hebt vijf mannen gehad, en degene die u nu hebt is uw man niet. Wat u zegt is waar.

¹⁰ Joh. 5:2-5

¹¹ ³Toen brachten de schriftgeleerden en de farizeeën een vrouw bij hem die op overspel betrapt was. Ze zetten haar in het midden en ⁴zeiden tegen Jezus: 'Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt toen ze overspel pleegde. ⁵Mozes draagt ons in de wet op zulke vrouwen te stenigen. Wat vindt u daarvan?' ⁶Dit zeiden ze om hem op de proef te stellen, om te zien of ze hem konden aanklagen. Jezus bukte zich en schreef met zijn vinger op de grond. ⁷Toen ze bleven aandringen, richtte hij zich op en zei: 'Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar werpen.' ⁸Hij bukte zich weer en schreef op de grond. ⁹Toen ze dat hoorden gingen ze weg, een voor een, de oudsten het eerst, en ze lieten hem alleen, met de vrouw die in het midden stond. ¹⁰Jezus richtte zich op en vroeg haar: 'Waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?' ¹¹'Niemand, heer,' zei ze. 'Ik veroordeel u ook niet,' zei Jezus. 'Ga naar huis, en zondig vanaf nu niet meer.'

En uitgerekend deze Jezus, die mensen als het ware uitnodigde om over hun leven te vertellen, die zo hun verborgen wonden aan het licht bracht, uitgerekend die Jezus laat zich bij zijn verschijning aan Thomas kennen, herkennen identificeren aan zijn eigen wonden. Die wonden vertellen het verhaal van zijn eigen leven, van zijn eigen einde. Die wonden vertellen het verhaal van zijn veroordeling, zijn terechtstelling, zijn vernedering; die wonden vertellen het verhaal van zijn levensweg, van zijn keuze, van zijn trouw, van zijn liefde voor God en mensen tot aan het allerbitterste eind toe. Maar ook van zijn pijn en van zijn tranen.

Dat is het verschil met de Griekse godenbeelden, die in onze musea staan. Er is geen enkel litteken, geen enkel spoor van verwonding te ontdekken. Het zijn perfecte, volmaakte lichamen. Van Goden, die onaantastbaar op de Olympus wonen. Laten we eerlijk zijn: zijn dat niet de helden, die we bewonderen? Zijn dat niet de supermensen, die we vereren? Zijn dat niet de modellen, die we willen navolgen?

Als je het Michelangelo zou vragen, zou hij het wellicht toegeven. "Ik moet wel christelijke kunst maken, maar het liefst laat ik me inspireren door de Griekse beeldhouwwerken: beelden van Zeus, van Aphrodite, van Ares, van Pallas Athene. En zo staan we in de rij voor zijn David in Florence, voor zijn God en Adam in de sixtijnse kapel.

En laten we ons op facebook en andere media ons van onze beste kant zien. En kunnen met fotoshop ons gezicht en lichaam tot Griekse perfectie stylen. Dat zijn de dingen, die we graag breed uitmeten.

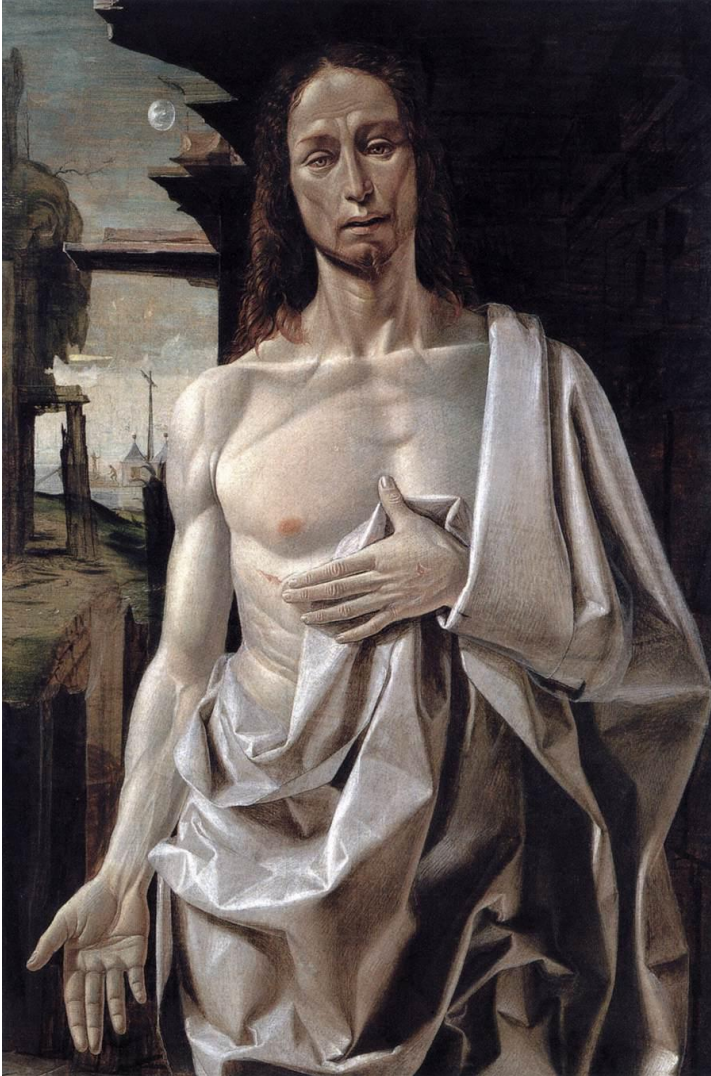
Niet de scheidingen, die we achter de rug hebben; niet het ontslag, dat we hebben gekregen; niet het medisch dossier, dat er over ons is samengesteld.¹² Niet onze behandeling om van onze verslaving af te komen, niet de snijwonden in onze pols, niet het faillissement, dat we hebben geleden, niet de nederlagen, die we hebben moeten incasseren en zeker niet het strafblad, als we dat zouden hebben.

¹² Trouw 5 april 2018 door Edwin Kreulen Hoe voorkom je dat in het ziekenhuis iedereen meekijkt in je medisch dossier? Wilt u zeker weten dat in het ziekenhuis niemand onnodig meekijkt in uw dossier? Kies dan voor de VIP-box in de patiëntenadministratie.

Het Hagaziekenhuis bevestigde vanochtend berichtgeving van televisieprogramma 1Vandaag dat 'tientallen' medewerkers het medisch dossier hebben bekeken van Samantha de Jong. De Jong, beter bekend als realityster Barbie, werd begin dit jaar in het Haagse ziekenhuis opgenomen. In de media werd gespeculeerd over de reden.

Artsen en verpleegkundigen mogen alleen in het dossier kijken van mensen die ze behandelen. Enkele jaren geleden zijn die regels aangescherpt. Vooral herhaaldelijk 'meegluren' kan een reden zijn voor ontslag. Zo bekrachtigde de kantonrechter vorig jaar het ontslag van een medisch secretaresse van het Westfriesgasthuis in Hoorn, die tot twee maal toe een 'verkeerd' dossier opende.

*Ja zelfs de vrouw van de bakker
Verbergt haar blauwe plekken
Het leed gaat keurig aangekleed over straat.*

Maar in dezelfde tijd dat Michelangelo zijn SuperJezus schilderde, een superman, die het wel even zal fixsen - Onafhankelijk en ongenaakbaar. Onaanraakbaar en onpeilbaar – was er een andere kunstenaar, die het verdriet van de opgestane Jezus Christus schilderde. Of beter: wist te vangen. Bramantino.¹³ Als je in plaats van de handen, naar de ogen van Christus kijkt, zie je tranen in zijn ogen, zie je de sporen van een onmetelijk verdriet, als hij zijn rechterhand opent en de andere op zijn borst legt. Deze Christus kijkt niet als een overwinnaar, een triomfator, maar als een mens, die diep, heel diep heeft geleden. Een

mens, die door de allerdiepste diepte is gegaan En dat bij zijn opstanding niet vergeten is.

¹³ Bartolomeo Suardi, beter bekend als Bramantino (Milaan, ca. 1465 - Milaan, ca. 1530), was een Italiaans schilder en architect uit de Italiaanse renaissance die vooral actief was in zijn geboortestad Milaan. Hij behoorde tot de Milanese schilderschool en was een leerling van Donato Bramante. Waarschijnlijk als beloning voor zijn trouw aan de familie Sforza tijdens het beleg van Milaan werd hij in 1525 door Francesco Maria Sforza benoemd tot hofschilder en architect “The Resurrected Christ” by the classic artist Bramantino (1465-1535), a Lombard painter and architect whose real name was Bartolomeo Suardi. His works have a distinctly cold, architectural quality..

Maar die ons tegelijkertijd aanmoedigt om niet bang te zijn voor de nacht, maar te vertrouwen op de nieuwe morgen. Niet bang te zijn voor het einde, maar juist te vertrouwen op het nieuwe leven, niet bang te zijn voor de dood, maar te vertrouwen op Gods trouw.

Paulus heeft daar mooie woorden over geschreven, dat niets ons kan scheiden van de liefde van God, maar, zo schreef de vader van een bij het bergbeklimmen verongelukte zoon, ik zal vechten om de opstanding in mijn leven in praktijk te brengen. Maar als ik opsta, draag ik nog steeds de wonden van de dood van mijn zoon. Mijn opstanding doet ze niet verdwijnen. Ze tekenen me. Als u wilt weten wie ik ben, moet u uw hand erop leggen."¹⁴ Amen.

¹⁴ Nicholas Wolterstorff, Klaaglied om een zoon